

Trösklada i Hagen, Floda sn (efter 1537)

Dendrokronologisk undersökning

av Torbjörn Axelson, augusti 2010

Den 5 augusti råkade jag få syn på en bod, som senast verkar ha fungerat som "donlir" men som från början uppenbarligen varit en trösklada, av rundtimmer med kraftfulla sexkantsskallar. Den ligger tillsammans med två 1800-talsbyggnader på östra sidan om vägen till Olsängsholen, [60°29'27.1"N, 14°50'8.2"E](#). Byggnaden är numer försedd med en skenburen port, som dock lämnats så mycket öppen att det gick bra att gå in. Jag tog - i vad som skulle visa sig vara alltför stor brådska - prov ur sex välbevarade stockar i B-väggen (västra gaveln, B4-B9¹). Analysen visade till min häpnad 1834 för 5 av stockarna. Det var verkligen inte vad jag väntat mig av en sexkantknutad trösklada! Provet ur B5 hade dock vårring 1635 ytterst (om det är vankant eller inte är något osäkert). Jag beslöt mig därför att återvända för att ta ytterligare några prov, vilket jag också gjorde två dagar senare. Då upptäckte jag på den andra gaveln (stock D7) ett antal välskurna initialer och året 1668. Jag beslöt då att ta en serie prov ur ur stockarna i denna vägg också, nämligen: D4-D8. Jag försökte även ta ett prov ur D11, men där var virket helt uppluckrat, ganska frodvuxet (möjligen gran) och smulades sönder i borsten så att det inte gick

att pussla ihop. Virket i denna vägg är slitet, och yttersta ringarna saknas. Stockarna i hela ladan verkar ofta ha barkats ganska slarvigt att döma av insektsspåren. Spår av skavjärn kunde inte upptäckas. Av dessa fem prov kunde bara proven ur D7 och D8 säkert dateras, men tyvärr saknar båda proven vankant. Nu visade sig emellertid yttersta årsring vara från 1535 respektive 1531. Plötsligt kandiderar byggnaden att vara den äldsta kända i hela socknen! Detta överraskande resultat fick mig att göra ännu en tur till ladan, vilket skedde dagen därpå,

alltså 8 augusti. Jag tog nu en serie prov i den borte långväggen, C. Här finns en lucka, vars gåtspår är borrade, vilket gör att man kan anta att den är tillkommen i efterhand. Prov tas i stockarna C5a, C6a, C7a, C8b, C9, C10, C12 och C13. Av dessa åtta prov visade sig fem ha yttersta ring från 1537

Ladan sedd från söder, augusti 2010.

Ladan sedd från nordost, augusti 2010.

Västra gaveln med stockar från 1834/35

Knut D-A och den uppsågade porten

1. Jag följer uppmärkningen som gjorts i byggnaden (medsols med dörrsidan som A), trots att nedersta varvet (nästan?) inte syns över torven.

(vankant), nämligen de ur C5a, C7a, C8, C10, C13 (de övriga kunde inte säkert dateras). Först nu upptäckte jag också att prover tidigare tagits i flera stockar i denna vägg.²

Vad som framkommer av dessa dateringar är att tröskladans ursprungliga timmer fälldes vintern 1537/38, och att dess mått var den samma som nu. Att mycket av timret på västgaveln (B) bytts ut ca 1835 (stocken från 1635 kan vara återanvänd och eventuellt insatt vid samma tillfälle). Timret har inte skavts. Knutarna är rännknutar med sexkantsskalle. Luckan på

1668 K[arin] E[rs]D[otter] E[rik] JonS[on] I[ngrid?] P[ers]D[otter] (förenklat skogskors?) (?) (L?). Kan inskriften ha tillkommit i samband med ett bröllop 1668? Man kan dock inte ta för givet att alla tecknen är samtida.

norrvidan har sannolikt tagits upp i efterhand, och den ursprungliga dörren har sågats upp, så att de ursprungliga gåtspåren försvunnit. Ladan tycks också ha höjts ett antal varv, då det övre timret ser ut att vara av annan karaktär. Detta har dock inte undersökts dendrokronologiskt.

	B27					D27
	B26					D26
	B25					D25
	B24					D24
	B23					D23
	B22			C22		D22
A22	B21 Röstmoder	planbilad		C21		D21 Röstmoder
A21	B20 planbilat			C20		D20
A20	B19			C19		D19
A19	B18			C18 annat timmer från detta varv?		D18
A18	B17			C17		D17
A17	B16			C16		D16
A16	B15			C15 Urtag för tidigare tak?		D15
A15	B14			C14 Urtag för tidigare tak?		D14
A14	B13 loftbjälkar			C13 1537		D13
A13	B12			C12 ?		D12
A12	B11			C11		D11 (annat virke?)
A11	B10			C10 1537		D10
A10	B9 1834 (gran)			C9 ? Stock över lucköppning		D9a D9b
A9	B8 1834			C8a C8b 1537		D8a 1534+ (inskrift) D8b
A8	B7 1834			C7a 1537 C7b		D7 1535+
A7	B6 1834 (gran)			C6a ? C6b		D6 ?
A6	B5 1635			C5a 1537 C5b		D5 1536+
A5	B4 1834 (gran)			C4a C4b		D4 ?
A4	B3			C3		D3
A3	B2			C2		D2
A2	B1 (i torven)			(C1)		(D1 nertravad?)

Dateringarnas fördelning i de fyra väggarna. Odaterade prov har markerats med "?" och datering på timmer utan vankant med årtal för yttersta bevarade ring följt av "+".

Denna och andra dendrokronologiska studier återfinns på www2.hemsida.net/taxelson/dendro/obj/

På de följande sidorna återfinns statistiska värden för dateringarna och rådata (ringbredder)

2. Jag antar att denna trösklada därmed är identisk med den som finns förtecknad i *Dalarna 2005* under rubriken: "Borrade men ej dendrokronologiskt analyserade timmerhus i Dalarna" som "1500-tal, trösklada, Hagen, Floda". 1500-talsförmodan är härmed bekräftad.

Korrelationsvärden:

1500-talsstockarna:

Cybis CDendro, Algorithm: Proportion of last two years growth (2,0,T)
Correlations between each of 11 checked members of the collection HgnB-PISY.fil
and the rest of the checked members of that collection (excluding samples of the same stem).
Minimum overlap used when finding best match: 50

Years	Member offset to ref-----									
	Off set	Over lap	*P2Yrs	CorrC	TTest	BaPi	CorrC	TTest	BesIE	CorrC
HgnB10a	101	470	100	0,33	3,5	0,36	3,8	0,51		
HgnB11a	174	474	172	0,42	6,1	0,44	6,4	0,46	Contains 1 zero value.	
HgnB11b	82	564	81	0,58	6,4	0,59	6,5	0,59		
HgnB12a	110	468	108	0,52	6,2	0,52	6,3	0,55	Contains 1 zero value.	
HgnB14a	108	468	107	0,37	4,0	0,35	3,8	0,38		
HgnB16a	138	468	133	0,39	4,8	0,33	4,0	0,34	Contains 4 zero values.	
HgnB17a	102	468	101	0,42	4,5	0,42	4,6	0,45		
HgnB19a	100	468	99	0,40	4,3	0,43	4,6	0,47		
HgnB8a	164	469	159	0,50	7,3	0,53	7,8	0,50	Contains 4 zero values.	
HgnB8b	118	514	114	0,50	6,1	0,43	5,0	0,45	Contains 3 zero values.	
ippi*	306	464	179	0,60	10,0	0,61	10,2	0,60		

Mean corr. of first column when overlap >= 50 (11 samples): 0,46 Standard deviation intervall 0,37 - 0,54
All member offsets are at points of best match!

De yngre tallstockarna:

Cybis CDendro, Algorithm: Proportion of last two years growth (2,0,T)
Correlations between available references in HgnB-PISY.fil and
SödraDal dated to 2005 with corr >= 0,44 and with overlap >= 102
Results sorted according to decreasing correlation coefficient values.

	Corr	Test	Over lap	
all...	0,56	11,14	276	based on 3 members
HgnB4a	0,56	8,67	170	1663-1834 B7
HgnB2a	0,52	6,16	105	1529-1634 B5, +1 omätt (vår)
HgnB5a	0,44	4,92	102	1732-1834 B8

Granstockarna:

Cybis CDendro, Algorithm: Proportion of last two years growth (2,0,T)
Correlations between available references in HgnB-PCAB.fil and
swed312 dated to 2005 with corr >= 0,45 and with overlap >= 121
Results sorted according to decreasing correlation coefficient values.

	Corr	Test	Over lap	
all...	0,59	9,44	168	based on 3 members
HgnB6a	0,59	7,88	121	1713-1834 B9, PCAB
HgnB1a	0,55	8,22	155	1679-1834 B4, PCAB
HgnB3a	0,45	6,54	168	1666-1834 B6, PCAB

*ippi is a mean of the samples from another building in same area, see report [T. Axelson: Loftbod i Sälbuo, tidigare på Ippis gård \(Israels\) i Forsgårdet, Dendrokronologisk undersökning, 2010](#)

Rådata, ringbredder:

```
Gran:
HEADER:          46 35 38 48 49 48 57 45 40 42 27 26 31 24 19 24 33 33 34 39
Length=0        31 23 31 33 31 31 28 27 40 25 38 39 37 31 32 28 28 27 32 26
Location=Trösklada, Hagen, Floda sn, W  21 21 23 16 18 18 24 16 19 17 37 32 24 23 25 33 21 16 16 17
COUNTRY=Sweden  22 11 14 16 14 14 17 15 20 22 26 19 23 14 3 16 25 23 24 24
Elev=200m       18 20 29 19 18 29 18 25 19 19 29 22 18 19 14 16 11 20 18 0
EarthCoord=6029N1450E  14 15 21 16 15 16 20 24 21 22
Name=T. Axelson  18 7 11 16 21 23 23 30 19 19
SPECIESCODE=PCAB  18 16 19 16 24 27 0 0 0 0
SPECIESNAME=Picea abies
COMMENT=60°29'27"N, 14°50'8"E Younger timber from 19'th century, replacing the original 17'th cent.
HEADER:          107 130 167 160 128 129 111 137 173 158
Length=122      156 151 170 172 167 151 140 175 170 171
DateEnd=1834   104 116 143 135 122 139 111 102 88 125
B6, PCAB
DATA:Tree
107 130 167 160 128 129 111 137 173 158
156 151 170 172 167 151 140 175 170 171
104 116 143 135 122 139 111 102 88 125
225 229 232 173 190 171 118 80 93 138
137 115 122 116 128 157 157 178 154 155
171 134 146 173 135 136 127 165 159 169
155 145 100 116 117 82 81 77 74 87
61 52 49 49 69 66 35 49 43 45
224 185 177 190 179 173 152 162 169 145
95 83 72 78 69 70 47 45 51 37
60 54 57 60 48 56 46 29 33 40
28 27 30 39 36 34 46 44 47 38
29 40 41 45 41 39 28 25 44 35
32 38 43 53 46 66 42 26 31 33
39 47 46 58 37 47 39 38 41 27
44 34 0 0 0 0 0 0 0 0
48 37 36 29 24 15 23 18 10 19
21 18 22 14 14 32 21 19 18 19
17 21 26 17 20 13 18 15 19 26
```



```

DateEnd=
C6a, +ofullst,
DATA:Tree
290 318 214 237 172 206 222 221 173 182 110 137 111 130 123 116 109 110 155 103
148 138 103 139 140 102 120 105 102 80 121 117 100 128 133 114 98 123 90 71 HEADER:
58 68 69 74 77 79 102 85 98 85 59 70 57 57 77 70 72 69 57 57 KeyCode=HgnB9a
75 69 83 71 65 61 62 74 82 66 62 69 52 60 63 47 73 77 64 46 Length=91
81 66 76 74 67 63 58 78 83 71 63 72 54 76 34 42 53 44 45 32 DateEnd=
65 52 72 69 66 52 75 48 70 61 41 46 34 30 31 35 38 35 31 33 D6
77 55 54 58 31 43 43 40 44 40 48 40 56 55 29 25 24 28 19 23 DATA:Tree
57 53 54 56 76 71 61 73 100 23 193 199 237 190 233 257 199 179 223 174
27 42 72 75 85 71 80 66 52 53 HEADER:
49 42 31 29 29 24 23 26 31 25 KeyCode=HgnB7b 145 153 179 122 138 136 121 123 119 161
21 18 0 0 0 0 0 0 0 0 Length=69 133 151 107 116 78 143 152 132 123 100
DateEnd= 71 86 68 82 66 69 73 96 91 74
HEADER: DATA:Tree
KeyCode=HgnB7a 353 194 245 256 263 206 223 236 225 215 81 76 69 75 66 90 70 89 43 55
Length=90 240 219 193 154 172 180 73 40 72 84 63 56 56 39 48 64 56 37 43 50
DateEnd= 88 119 105 123 125 120 136 134 137 105 30 39 28 19 23 33 36 25 25 23
D4 (yta skadad?) 108 98 83 85 75 81 84 132 92 106 29 0 0 0 0 0 0 0 0 0

```